

Малахов Герман Борисович,
науковий співробітник Українського науково-дослідного інституту
спеціальної техніки та судових експертиз СБ України
м. Київ, Україна
ORCID ID 0000-0002-5333-0666

СУЧАСНИЙ ДОСВІД ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У СФЕРІ БОРТЬБИ З ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ

У статті висвітлюється сучасний досвід транскордонного співробітництва у сфері боротьби з організованою злочинністю. Розглядаються найкращі зразки європейської практики тривалої транскордонної співпраці з питань протидії організованій злочинності. Визначаються пріоритети розвитку співробітництва з іншими державами та міжнародними організаціями. Надаються пропозиції з розроблення комплексної національної стратегії протидії організованій злочинності, яка визначатиме економіко-правові, інституційні, організаційно-правові, міжнародні заходи з урахуванням нових викликів та загроз в умовах так званої гібридної війни.

Ключові слова: транскордонне співробітництво, національна безпека, організована злочинність, протидія.

Постановка проблеми. Міжнародна організована злочинність є глобальним викликом світової спільноти. Останнім часом безпрецедентно зріс рівень міжнародної організованої злочинності, небезпека якої обтяжується розмиванням державних кордонів, посиленням їх прозорості. Найпростіше це виявляється у тому, що злочинцям стало легше долати державні кордони, у тому числі переносити кримінальні прояви або їх результати і наслідки на територію інших країн [1, с. 377]. Транснаціональні організовані злочинні формування вийшли за межі кордонів національних незаконних ринків збуту товарів і надання послуг, почали користуватися всіма перевагами політичних та економічних відносин, застосовуючи при цьому новітні засоби інформаційно-комунікаційних технологій. Сучасні глобалізаційні процеси справляють значний вплив на соціально-економічний розвиток України, перед якою постали нові зовнішні і внутрішні виклики. Водночас ці процеси у своїй сукупності спричиняють різку диференціацію в розвитку окремих регіонів [2]. З іншого боку, через ті самі інтеграційні причини стан організованої злочинності і боротьби з нею в одній країні, скажімо в Україні, починає чинити вплив на аналогічні прояви в інших, передусім сусідніх країнах, а також тих, з яким країна прагне інтегруватися [1, с. 377]. Для них проблема злочинності, передусім організованої, в одній країні стає значущою й для своєї країни. Така злочинність, залишаючись на певний час ще обмеженою національ-

ними межами, набуває і транснаціонального значення, тобто така, яка своїми проявами, їх результатами наслідками охоплює територію декількох країн, виходить за межі національної злочинності [3]. Особливу частину в структурі транснаціональної злочинності становить прикордонна злочинність, що проявляється в обмеженому просторі – зоні кордону: митного, прикордонного чи іншого контролю [1, с. 378]. У зазначеному контексті доцільно звернути увагу на один із факторів, якому, на наш погляд, слід надати системного значення – це кримінальна опозиція населення прикордонних регіонів зусиллям із забезпечення безпеки державного кордону від кримінальних погроз [4, с. 146]. Традиційно фактор населення сприймається через призму участі громадянського суспільства безпеки державного кордону зокрема, громадянське суспільство (сукупність недержавних суб'єктів протидії кримінальним загрозам) реалізує свою участь у низці форм [4, с. 146]. Поки населення не буде підтримувати антикримінальну діяльність, годі сподіватися, що виключно зусиллями державних органів можна забезпечити безпеку державного кордону.

Аналіз останніх досліджень. Окремі аспекти транскордонного співробітництва у сфері боротьби з міжнародною організованою злочинністю висвітлені у роботах О.І. Виноградової, І.В. Пшеничного, О.Т. Серватко, О.Ю. Шостко, так і в окремих працях О.М. Бандурки, Є.М. Блажівського, П.Д. Біленчука, Г.М. Бірюкова, М.Г. Вербенського, Ю.В. Бауліна, О.М. Джужі, О.Ф. Долженкова, В.Г. Кириченка, М.В. Корнієнка, С.С. Мірошніченка, Д.Й. Никифорчука, С.В. Овчинського, О.В. Погребняка, О.В. Приходька, О.В. Сав'юка, Л.Л. Фролової та ін. Водночас залишається недостатньо дослідженим сучасний досвід транскордонного співробітництва у сфері боротьби з міжнародною організованою злочинністю.

Метою цієї статті є висвітлення досвіду транскордонного співробітництва у сфері боротьби з організованою злочинністю для удосконалення державної політики у цій сфері.

Вклад основного матеріалу. Відповідно до Закону України “Про транскордонне співробітництво” під транскордонним співробітництвом розуміються спільні дії, спрямовані на встановлення і поглиблення економічних, соціальних, наукових, технологічних, екологічних, культурних і інших відносин між суб'єктами і учасниками таких відносин в Україні і відповідними суб'єктами і учасниками таких відносин із сусідніх держав у межах компетенції, визначеної їх національним законодавством [5].

Трансдордонне співробітництво як чинник сталого соціально-економічного та інноваційно-економічного розвитку регіонів і територіальних громад, що межують один з одним через державний кордон, є своєрідною відповіддю на глобалізаційні процеси, наближенням до регіональної специфіки економічних, демографічних, політичних, культурних та іншого характеру процесів світового масштабу [4, с. 144].

Ці процеси дослідники іноді розглядають досить широко, до них часто включають усі процеси, які відбуваються у прикордонному просторі.

У наукових працях серед елементів прикордонної сфери виділяють: державний кордон і прикордонний простір; прикордонні відносини і суперечності; прикордонні органи, організації, інститути, нормативні акти, прикордонну практику, тактику і оперативне мистецтво прикордонних підрозділів [6]. При цьому протидія організованій злочинності є обов'язковою умовою транскордонного співробітництва як форми міжрегіональних відносин та антикримінального захисту.

Сьогодні в Україні транскордонне співробітництво здійснюється як на між-державному рівні, так і на рівні територіальних громад, їх представницьких органів, місцевих органів виконавчої влади, що взаємодіють з територіальними громадами та відповідними органами влади інших держав у межах своєї компетенції [7]. Таке співробітництво сприяє соціальній та економічній конвергенції прикордонних регіонів та створенню нових можливостей для їх розвитку, в тому числі розвитку економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших відносин, обміну досвідом.

Найсерйознішим викликом для України є збройна агресія Російської Федерації на сході України та анексія Російською Федерацією Автономної Республіки Крим, що унеможливорює реалізацію транскордонного співробітництва України з цією державою. Російською Федерацією окуповано 17 тис. км² Донецької і Луганської областей, разом з територією Автономної Республіки Крим це складає 43,7 тис. км² або 7,2 % території України, на якій проживало близько 13 % населення України (2 млн. осіб у Автономній Республіці Крим і близько 4 млн. осіб на окупованих територіях Донбасу) та формувалось 13,7 % ВВП (у 2013 році) [7]. Не будемо також забувати, що організована злочинність є інструментом, що використовується спецслужбами іноземних держав для дестабілізації ситуації в Україні та завдання шкоди національній безпеці.

Проте для нашої країни необхідно, передусім, вирішити концептуальні питання, пов'язані з системним узгодженням, балансом відкритості зовнішньому світові та убезпеченням України від загроз, що виникають унаслідок глобалізації. У прикордонні суміжних країн має бути сформований простір безпеки, у якому здійснюється ефективна протидія правопорушенням і злочинам, їх своєчасне виявлення і розкриття. Кордон може бути бар'єром, але також може бути і шлюзом для ресурсів і можливостей. Бар'єрність при охороні кордону реально впливає на рівень транскордонної злочинності [8, с. 194]. Характеристикою кордону, протилежною бар'єрності, є його контактність.

За сучасних умов склалися три основні моделі охорони державного кордону: відмежування від сусідньої держави, формування спільної системи охорони кордону, створення спільного прикордонного простору із винесенням назовні елементів охорони кордону та контрольних процедур. Цим моделям відповідають полярні за своєю суттю концепції прикордонної безпеки, які можна умовно позначити як “прикордонна стіна” та “транспарентні кордони (світ без кордонів)”. Кожній з цих концепцій відповідає свій рівень бар'єрності кордонів, а також вибіркової проникності для різних людей залежно від їх законслухняності, а також для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, категорій товарів, вантажів тощо [8, с. 194].

Водночас назва другої моделі (концепції) є умовною, оскільки вона відображає не фізичну відсутність кордонів, а різноманітні варіації їхньої охорони та передбачає конотації широкого спектра, наприклад, варіанти кордонів між США і Канадою або внутрішніх кордонів у середині ЄС.

Позитивним прикладом тривалої транскордонної співпраці з питань протидії організованій злочинності є взаємодія США з країнами Європейського Союзу (передусім Францією, Німеччиною та Великою Британією), яка розширилася з 2001 р., коли була підписана ключова угода з поліцейською службою ЄС (Європол). Угода надала можливість здійснювати обмін стратегічною та технічною інформацією з питань протидії тероризму, відмивання грошей, протиправної торгівлі наркотиками, ядерними, радіологічними речовинами та людьми. У лютому 2015 р. відповідні служби США підписали дві нові угоди з Європолом щодо протидії нелегальній міграції та іноземним бойовикам. Це забезпечило платформу для обміну інформацією щодо осіб, які забезпечують вербування та переправлення іноземних бойовиків, а також джерел їх фінансування [9].

Політика сусідства ЄС визначає одним із основних пріоритетів розвиток транскордонного співробітництва, що сприяє соціальній та економічній конвергенції прикордонних кордонів та створенню нових можливостей для їх розвитку, у т.ч. розвитку економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших відносин, обміну досвідом. У ЄС вжито низку заходів, спрямованих насамперед на підвищення ефективності взаємодії та обміну інформацією між національними спеціальними та поліцейськими службами, а також посилення прикордонного контролю. У 2016 р. на основі інформації Антитерористичної групи (м. Гаага) створено єдину базу даних, до якої в режимі реального часу мають доступ понад 20 європейських спецслужб. Розроблено та заплановано реалізацію пілотного проекту щодо автоматизованого обміну даними між правоохоронними органами країн – членів ЄС щодо осіб, які мають судимість [10].

У межах ЄС вживаються активні заходи, спрямовані на забезпечення взаємодії між державами-членами ЄС в інтересах саме цих країн, координацію спільних операцій. Серед найбільш результативних та апробованих у межах ЄС практичних заходів інституційної транскордонної співпраці в галузі протидії організованій злочинності можна відзначити такі форми співробітництва, як інститут офіцерів зв'язку (Liaison Officers) та спільні слідчі групи (Joint Investigation Teams) [11, с. 261].

Європейська політика сусідства є частиною зовнішньої політики ЄС, яка спрямована на зміцнення відносин і зближення Європи з її сусідами для задоволення їх загальних інтересів. Ця політика регулює відносини ЄС з його 16 найближчими східними країнами сусідами, зокрема з Україною. Особлива увага приділяється посиленню роботи з країнами-партнерами у сфері безпеки, головним чином у сфері запобігання конфліктам, протидії тероризму, боротьби з радикалізацією.

Співробітництво України з ЄС у контексті європейської політики сусідства ґрунтується на Угоді про асоціацію між Україною та ЄС (Угоду ратифіковано із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014).

Відповідно до ч. 4 ст. 27 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, сторони забезпечують співробітництво та координацію між усіма відповідними органами й агентствами на їхніх територіях з метою сприяння транзитним перевезенням і транскордонному співробітництву [12].

Тому для розвитку транскордонного співробітництва між державами, що мають високий рівень довіри та прагнуть до обопільної економічної вигоди, оптимальними є такі моделі охорони державного кордону, що передбачають, зокрема, співробітництво у прикордонній сфері в інтересах забезпечення належного рівня контактності для: 1) недопущення формування черг осіб, транспортних засобів, що перетинають державний кордон України; 2) виконання завдань запобігання транскордонній злочинності; 3) підтримання здорової екології у прикордонні; 4) наявність цивілізаційних побутових умов для перевізників та інженерно-технічних споруд для ефективної роботи державних служб, задіяних у контрольних процедурах на державному кордоні; 5) скорочення часу на проведення контрольних процедур [4, с. 194].

Україна активно демонструє своє бажання ввійти до європейської спільноти, яка характеризується високим рівнем розвитку демократії, пріоритетом прав людини, верховенством права, а також високими стандартами безпеки, реальною дією принципу невідворотності покарання. Зміцнення демократичних інститутів є неможливим без зменшення негативних впливів організованої злочинності. Тому Україні, щоб стати членом співдружності, необхідно реально досягти цих стандартів. Виконання міжнародних зобов'язань, узятих Україною у межах виконання Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України та імплементації Порядку денного асоціації між Україною та Європейським Союзом, є важливим елементом міжнародного співробітництва у сфері боротьби з організованою злочинністю у прикордонних з ЄС районах, який може засвідчити про спроможність або неспроможність нашої держави виконувати взяті на себе зобов'язання. З метою поглиблення транскордонної співпраці в Україні прийнято План заходів з організації спільної оперативної охорони державного кордону з державами – членами Європейського Союзу – Республікою Польща, Словацькою Республікою, Румунією та Угорщиною, а також з Республікою Молдова (затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.07.2015 № 695-р) [13].

Сьогодні розроблено проєкт постанови Кабінету Міністрів України про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2021–2027 роки [7]. Серед основних завдань цієї Програми виділяється боротьба з нелегальною міграцією, організованою злочинністю та контрабандою. У результаті виконання Програми передбачається впровадити систему ефективної взаємодії правоохоронних органів України та сусідніх держав з метою боротьби з організованою злочинністю в прикордонних регіонах [7].

Транскордонне співробітництво у різних формах міжтериторіальної співпраці є не лише ефективним чинником міжнародної діяльності України, а й важливим інструментом розвитку регіонів, міст і територіальних громад, насамперед тих,

що межують із сусідніми країнами або мають усталені відносини з територіальними партнерами в інших країнах [1]. Зрозуміло, що реальний стан справ зумовлює необхідність активізації зусиль в усіх напрямках діяльності державних органів, недержавних та громадських об'єднань щодо запобігання фактам транснаціональної злочинності у прикордонних районах.

Важливим кроком для подолання цього явища є використання потенціалу транскордонного співробітництва як інноваційного інструменту державної регіональної політики у поєднанні з іншими доступними засобами регіонального розвитку, що може стати потужним каталізатором євроінтеграційних процесів в Україні [1].

Рівень загрози транскордонної злочинності оцінюється як помірний, проте має сталу тенденцію до зростання. Географічне розташування України робить її привабливою для транзитного переміщення незаконних мігрантів та наркотиків [14]. На кордоні регулярно здійснюються спроби його перетинання мігрантами, а також незаконного переміщення товарів.

На українсько-російській ділянці державного кордону зберігається високий рівень воєнної загрози. Агресія Російської Федерації та окупація нею частини території держави, незаконна зміна державного кордону, активізація діяльності терористичних організацій у світі, транскордонна злочинність, пов'язана з нелегальною міграцією, торгівлею людьми, контрабандою зброї, боєприпасів, вибухових речовин і наркотиків зумовлюють необхідність удосконалення системи захисту державного кордону.

Поява цих видів загроз, а також загострення міграційної кризи в державах – членах Європейського Союзу, що межують з Україною, зумовили схвалення 24.07.2019 Урядом України Стратегії інтегрованого управління кордонами на період до 2025 року, напрямами реалізації якої, зокрема, визначено заходи з протидії транскордонній злочинності [14]. Ці заходи спрямовані на запобігання широкому спектру загроз прикордонній безпеці держави: тероризму, незаконній міграції, торгівлі людьми, контрабанді всіх видів, ухилення від сплати податків та встановлених платежів, організованій злочинності тощо. Рівень взаємодії між суб'єктами інтегрованого управління кордонами забезпечує ефективне виконання завдань з протидії транскордонній злочинності.

За результатами парламентських слухань на тему: “Транскордонне співробітництво як чинник євроінтеграційних процесів України (схвалено постановою Верховної Ради України від 21.09.2016 №1537-VIII) визнано, що дієвою організаційною формою транскордонного співробітництва є євро регіони. Співпраця у межах євро регіонів передбачає, насамперед, визначення першочергових завдань і формування системи проєктів, що відповідають євроінтеграційним пріоритетам державної та європейської регіональної політики, що забезпечить сталий соціально-економічний і просторовий розвиток територій та запобігатиме подальшому збільшенню розривів у цих сферах на кордоні ЄС з Україною” [1].

Пріоритетним визначається розвиток співробітництва з іншими державами та міжнародними організаціями насамперед спрямований на запобігання

міграційному тиску та вирішення проблематики незаконної міграції та торгівлі людьми, а також забезпечення ефективної протидії терористичним загрозам і транскордонній злочинності [14].

Слід також зазначити, що у вересні минулого року розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.09.2020 №1126 схвалено Стратегію боротьби з організованою злочинністю, де передбачено, що підвищення ефективності співпраці з правоохоронними структурами іноземних держав, здійснюється шляхом організації спільних оперативних заходів і транскордонних операцій щодо припинення організованої злочинної діяльності та запобігання їй [15]. На жаль, ця Стратегія не містить комплекс заходів протидії транснаціональній організованій злочинності, що, своєю чергою, не сприяє поглибленню міжнародного співробітництва у цій сфері.

Висновки. Сучасний досвід міжнародного транскордонного співробітництва у сфері боротьби з організованою злочинністю вимагає прийняття рішень, що стосуються прикордонного контролю, реалізація яких дасть змогу:

підвищити рівень інтегрованості, персоналізації і процесу передачі даних закордонних паспортів та інших первинних документів, що засвідчують особу; швидку і систематичну передачу інформації про втрачені та вкрадені паспорти до бази даних Інтерполу;

прискорити повну автоматизацію процесів виявлення осіб та транспортних засобів, які можуть бути предметом зацікавленості правоохоронних органів, а також автоматизацію зчитування номерних знаків, зважування транспортних засобів, реєстрації цієї інформації;

зменшити конфліктні ситуації між громадянами і контрольними службами, зосередити увагу персоналу на “групах ризику”; збільшити результативність виявлення кримінальних правопорушень або встановити контроль за діями правопорушників [8, с. 195].

Високотехнологічний кордон має забезпечити транскордонне співробітництво шляхом сприяння розвитку співпраці, обміну інформацією, покращення взаємодії спецслужб та правоохоронних органів, посилення контролю за перетином державних кордонів.

Для прийняття загальних процедур протидії організованій злочинності та іншим небезпечним злочинам, забезпечення регіонального співробітництва України з країнами-сусідами, удосконалення кооперації між прикордонними відомствами країн – членів ЄС і НАТО у сфері протидії незаконному обігу наркотиків, зброї, торгівлі людьми, іншим найбільш поширеним видам організованої злочинності потрібна стандартизація форм і методів боротьби з організованою злочинністю згідно з підходами ЄС та РЄ.

Видається надзвичайно актуальною участь компетентних органів України в спільних заходах країн ЄС у протидії транснаціональній організованій злочинності і прийняття угод про правову допомогу й співробітництво України у сфері протидії злочинності як із прикордонними, так й іншими країнами Європи.

Вбачається доцільним запропонувати Кабінету Міністрів України вжити в установленому порядку вичерпних заходів щодо:

розроблення комплексної національної стратегії протидії організованим злочинності, в тому числі транснаціональній, яка визначатиме економіко-правові, інституційні, організаційно-правові, міжнародні заходи з урахуванням нових викликів та загроз в умовах так званої гібридної війни;

затвердження плану дій щодо протидії організованим злочинності, передбачивши у ньому вжиття заходів щодо запобігання транснаціональній злочинності, удосконалення діяльності правоохоронних органів, на які покладається виконання цих завдань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Закалюк А.П.* Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн. Київ: Вид. дім “Ін Юре”, 2007. Кн. 2: Кримінологічна характеристика та запобігання вчиненню окремих видів злочинів. 712 с.

2. Рекомендації парламентських слухань на тему: “Транскордонне співробітництво як чинник євроінтеграційних процесів України”, схвалені Постановою Верховної Ради України від 21.09.2016 № 1537-VIII. Відомості Верховної Ради. 2016. № 43. Ст. 740.

3. *Закалюк А.П.* Проблеми наукового забезпечення боротьби з транснаціональною і приграничною преступністю. Адміністративно-правові та кримінологічні аспекти діяльності органів внутрішніх справ прикордонних районів. Вісник Луганського інституту внутрішніх справ МВС України: Спец. випуск. Луганськ, 2000. С. 29–30.

4. *Орловська Н.* До питання забезпечення безпекової складової транскордонного співробітництва. Транскордонна співпраця: проблеми та шляхи їх вирішення: матеріали II Регіонального круглого столу (28–29 вересня 2017 року). Київ: Національна академія прокуратури України, 2017. С. 144–147.

5. Про транскордонне співробітництво: Закон України від 24.06.2004 № 1861-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 45. Ст. 499.

6. *Зьолка В.Л.* Охорона національних інтересів України у прикордонній сфері (адміністративно-правовий аспект): моногр. Хмельницький: Вид-во НАДПСУ, 2015. 672 с.

7. Про затвердження Державної програми розвитку транскордонного співробітництва на 2021–2027 роки: проект постанови Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.minregion.gov.ua/base-law/grom-convers/elektronni-konsultatsiyi-z-gromadskistyuu/proekt-postanovy-kabinetu-ministriv-ukrayiny-pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-programy-rozvytku-transkordonnogo-spivrobitnytstva-na-2021-2027-roku/> (дата звернення: 20.02.2021).

8. *Цигикал П., Шинкарук О.* Транскордонне співробітництво та високотехнологічний кордон: динамічний взаємозв'язок. Транскордонна співпраця: проблеми та шляхи їх вирішення: матеріали II Регіонального круглого столу (28–29 вересня 2017 року). Київ: Національна академія прокуратури України, 2017. С. 193–196.

9. Іноземний досвід протидії тероризму: висновки для України. Аналітична записка. URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/2446/> (дата звернення: 20.02.2021).

10. ЄС має намір закрити всі шляхи фінансування тероризму. URL: https://dt.ua/WORLD/yes-maye-namir-zakriti-vsi-shlyahi-finansuvannya-terorizmu-228210_.html (дата звернення: 20.02.2021).

11. *Шостко О.Ю.* Протидія організованим злочинності в європейських країнах: монографія. Харків: Право, 2009. 399 с.

12. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом від 21 березня 2014 року, ратифікована із заявою Законом України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (дата звернення: 20.02.2021).

13. План заходів з організації спільної оперативної охорони державного кордону з державами – членами Європейського Союзу – Республікою Польща, Словацькою Республікою, Румунією та Угорщиною, а також з Республікою Молдова: затвердж. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.07.2015 № 695-р. Урядовий кур'єр. 2015. № 154 від 22.08.2015.

14. Стратегія інтегрованого управління кордонами на період до 2025 року, схвал. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.07.2019 № 687-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-2019-%D1%80#Text>. (дата звернення: 23.11.2020).

15. Стратегія боротьби з організованою злочинністю, схвал. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.09.2020 № 1126-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 23.11.2020).

REFERENCES

1. *Zakaliuk, A.P.* (2007) Kurs suchasnoyi ukrayins'koyi kryminolohiyi: teoriya i praktyka. Course of modern Ukrainian criminology: theory and practice: in 3 books. Kyiv: In Yure Publishing House. Book 2: Criminological characteristics and prevention of certain types of crimes. 712 p. [in Ukrainian].
2. Recommendations of the Parliamentary Hearings on the Topic: “Cross-border Cooperation as a Factor of European Integration Processes of Ukraine”: approved by the Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine of 21.09.2016 371537-VIII. Bulletin of the Verkhovna Rada. 2016. No 43. P. 740 [in Ukrainian].
3. *Zakaliuk, A.P.* (2000) Problemy nauchnoho obespechenyia bor'by s transnatsyonal'noy y pryhranychnoy prestupnost'yu. “Problems of Scientific Support in the Fight against Transnational and Border Crime”. Administrative, Legal and Criminological Aspects of the internal affairs of Border Areas. Bulletin of the Luhansk Institute of Internal Affairs of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. Luhansk. P. 29–30 [in Russian].
4. *Orlovska N.* (2017) Do pytannya zabezpechennya bezpekovoyi skladovoyi transkordonnoho spivrobitnytstva Transkordonna spivpratsya: problemy ta shlyakhy yikh vyrishennya. “On the Issue of Ensuring the Security Component of Cross-Border Cooperation”: problems and ways to solve them: materials of the II Regional Round Table (September 28–29, 2017). Kyiv: National Academy of the Prosecutor's Office of Ukraine. P. 144–147 [in Ukrainian].
5. On Cross-Border Cooperation: Law of Ukraine of 24.06.2004 611861-IV. Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2004. No 45. P. 499 [in Ukrainian].
6. *Ziolka, V.L.* (2015) Okhorona natsional'nykh interesiv Ukrayiny u prykordonnii sferi (administratyvno-pravovyy aspekt). “Protection of National Interests of Ukraine in the Border Area (administrative and legal aspect)”: monograph. Khmelnytsky: NADPSU Publishing House. 672 p. [in Ukrainian].
7. On Approval of the State Program for the Development of Cross-Border Cooperation for 2021–2027: Draft Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine. URL: <https://www.minregion.gov.ua/base-law/grom-convers/elektronni-konsultatsiyi-z-gromadskistyuu/proekt-postanovy-kabinetu-ministriv-ukrayiny-pro-zatverdzhennya-derzhavnoyi-programy-rozvytku-spivrobitnytstva-na-2021-2027-roky> (Date of Application: 20.02.2021) [in Ukrainian].
8. *Tsyhykal, P., Shynkaruk, O.* (2017) Transkordonne spivrobitnytstvo ta vysokotekhnolohichnyy kordon: dynamichnyy vzayemozv'yazok. “Cross-Border Cooperation and High-Tech Border: Dynamic Relationship”. Cross-border cooperation: problems and ways to solve them: materials of the II Regional Round Table (September 28–29, 2017). Kyiv: National Academy of the Prosecutor's Office of Ukraine. P. 193–196 [in Ukrainian].
9. Inozemnyy dosvid protydyi teroryzmu: vysnovky dlya Ukrayiny. Analytychna zapyska. Foreign experience in countering terrorism: conclusions for Ukraine. Analytical note URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/2446/> (Date of Application: 20.02.2021) [in Ukrainian].
10. YES maye namir zakryty vsi shlyakhy finansuvannya teroryzmu. The EU intends to close all avenues for terrorist financing. URL: <https://dt.ua/WORLD/yes-maye-namir-zakryty-vsi-shlyakhy-finansuvannya-teroryzmu-228210.html> (Date of Application: 20.02.2021) [in Ukrainian].
11. *Shostko, O.Yu.* (2009) Protodyia orhanizovaniy zlochynnosti v yevropeys'kykh krayinakh. “Combating Organized Crime in European Countries”: monograph. Kharkiv: Pravo. 399 p. [in Ukrainian].
12. Association Agreement between Ukraine and the European Union of March 21, 2014; ratified with a statement by the Law of Ukraine of September 16, 2014 No 1678-VII. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (Date of Application: 20.02.2021) [in Ukrainian].
13. Action plan for the organization of joint operational protection of the state border with the member states of the European Union - the Republic of Poland, the Slovak Republic, Romania and Hungary, as well as with the Republic of Moldova: approved. by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 08.07.2015 №695-r Government courier. 2015. №154 dated 22.08.2015 [in Ukrainian].

14. Integrated Border Management Strategy until 2025: Approval by the Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated July 24, 2019 No 687-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-2019-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

15. Strategy for Combating Organized Crime: approval by Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 16.09.2020 No 121126-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1126-2020-%D1%80#Text> [in Ukrainian].

UDC 343.97

Malakhov Herman,
Researcher of the Ukrainian Scientific and Research Institute
of Special Equipment and Forensic Expertise
of the Security Service of Ukraine,
Kyiv, Ukraine
ORCID ID 0000-0002-5333-0666

THE CURRENT EXPERIENCE OF CROSS-BORDER COOPERATION IN THE FIGHT AGAINST ORGANIZED CRIME

Paper highlights the current experience of cross-border cooperation in the fight against organized crime. Priorities for the development of cooperation with other states and international organizations are determined.

Highlight of the three main models of state border protection: separation from the neighboring state, the formation of a common system of border protection, the creation of a common border area with taking out the elements of border protection and control procedures.

The best examples of European practice of long-term cross-border cooperation in combating organized crime are considered. The European Neighborhood Policy is seen as part of the EU's foreign policy, which aims to strengthen Europe's relations and rapprochement with its neighbors to meet their common interests. Factors that make it impossible to implement cross-border cooperation between Ukraine and Russia are analyzed.

The best examples of European practice of long-term cross-border cooperation in the fight against organized crime are considered. The European Neighborhood Policy is seen as part of the EU's foreign policy, which aims to strengthen European relations and rapprochement with its neighbors to meet their common interests.

Factors that make it impossible to carry out cross-border cooperation between Ukraine and Russia are analyzed.

It is noted that for the pre-trial investigation of crimes committed in the territories of several states, or in case of violation of the interests of these states, one of the most effective forms of legal assistance is the institution of joint investigation teams.

It is proposed to accelerate the full automation of the processes of identification of persons and vehicles that may be of interest to law enforcement agencies, as well

as automation of reading license plates, weighing vehicles, registration of this information.

Proposals have been developed of a comprehensive national strategy to combat organized crime, including transnational, which will determine the economic, legal, institutional, organizational and legal, international measures, taking into account the new challenges and threats in the so-called hybrid war

Keywords: cross – border cooperation, national security, organized crime, counteraction.

Отримано 06.04.2021